

Мойсей Андрій Віталійович
студент гр. ФМСм-11, ФФО, ЗУНУ, м. Тернопіль
Науковий керівник: д.е.н., професор Сидорович О. Ю.

ДО ПИТАННЯ КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЇ СУТНОСТІ МИТНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Історично, поява терміну «економічна безпека» характеризується не досить довгою історією існування, не дивлячись на свою важливість в забезпеченні національної безпеки держави, складність та багатоаспектність в контексті необхідності врахування системи факторів впливу, чинників та загроз.

Науковці погоджуються з тим, що ретроспективно, побудова механізмів економічної безпеки в світовому масштабі охоплювала кілька періодів як в глобальному вимірі, так і щодо її деталізації на рівні певної країни. Проте, найбільш часто появу даного терміну в світовому науковому та практичному дискурсі приписують періоду «великої депресії» Сполучених Штатів Америки, що розгорнулася внаслідок економічної кризи 1929-1933 років.

Зумовлено це позицією американського президента Ф. Рузвельта, який стверджував: «справжня особиста свобода неможлива без економічної безпеки і незалежності» [1, с. 95].

В цьому контексті, економічна безпека держави складається з відповідних підсистем (див. рис. 1.), кожна з яких характеризується впливом ймовірних ризиків та загроз, суб'єктивних та об'єктивних чинників, що зумовлюють кумулятивний ефект впливу на економічну безпеку загалом.

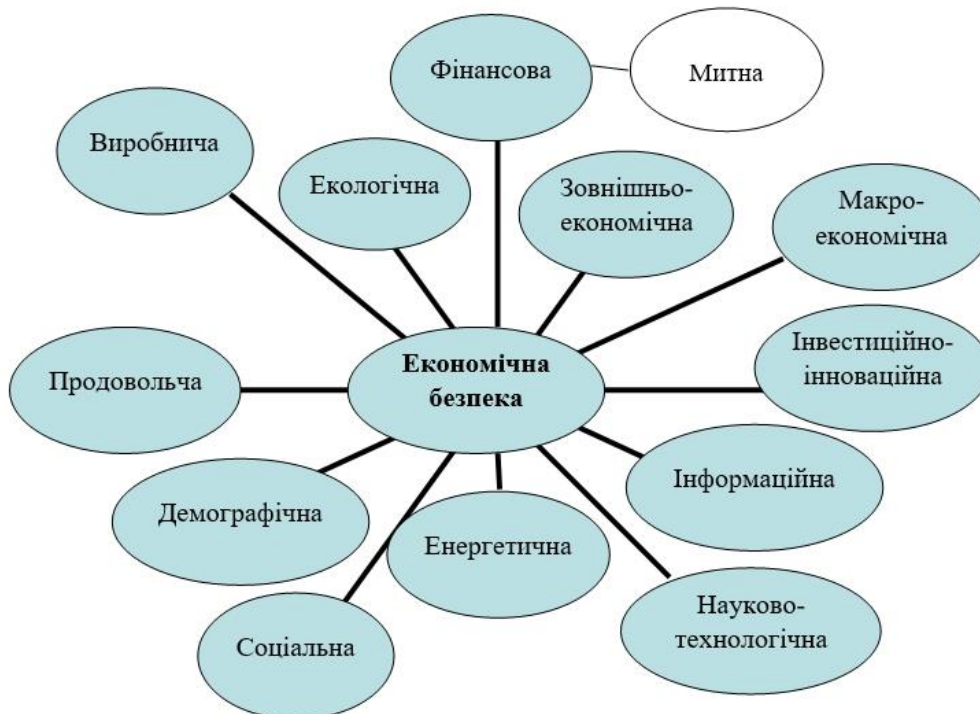

Рис. 1. Ключові складові економічної безпеки держави

Джерело: складено автором

Окремою підсистемою економічної безпеки держави є фінансова, яка ідентифікує стан захищеності фінансової системи держави, її бюджетної, податкової, фіскальної та митної систем, та визначає здатність держави акумулювати, перерозподіляти фінансові ресурси держави для забезпечення сталого розвитку економіки держави та покриття її фінансових зобов'язань.

Забезпечення фінансової безпеки економіки держави є вкрай важливим завданням, яке особливо актуалізується в умовах економічної кризи, пост пандемічного відновлення та військової агресії російської федерації.

Кризові умови функціонування економічної системи стали лакмусовим індикатором існування усього спектру проблем економічного, політичного, правового, кадрового, технічного, інфраструктурного, інформаційного та ін. характеру, ідентифікуючи недоліки функціонування фінансової сфери держави.

Усвідомлюючи масштабність внутрішніх та зовнішніх, реальних та потенційних загроз, що класифікуються від надзвичайних ситуацій, форс мажорних обставин, стихійних лих, кризових явищ в національній та глобальній економіці, неочікуваних протекціоністських заходів країн-сусідів та інше, державні інституції повинні здійснювати пошук ефективних механізмів ліквідації впливу ймовірних загроз національної безпеки.

Відповідно, визначення переліку митних загроз аналізує відповідні об'єктивні та суб'єктивні форми небезпек, які будучи обумовленими характером зовнішньоекономічних, політичних та економічних правовідносин, принципами побудови та організації митної справи в державі характеризуються відповідною формою прояву, способом впливу на стан задоволення митних інтересів держави.

Законодавець в митному Кодексі України митні інтереси держави визначив як «національні інтереси України, забезпечення та реалізація яких досягається шляхом здійснення державної митної справи» [2], що майже ототожнює їх з трактуванням національних інтересів, не вдаючись в відповідну деталізацію сутності, характеру прояву, специфікою реалізації в умовах різноплановості та різновекторності зовнішньоекономічної активності України в сучасних умовах. Тому, на наше переконання, означене неоднозначне та суперечливе трактування поняття «митні інтереси», представлене в Митному Кодексі України потребує більш детального нормативно-правового обґрунтування.

Більш обґрунтованим вважаємо підхід згідно з яким, існування схожих понять таких як «національні митні інтереси», «інтереси держави в митній сфері», «митний аспект захисту національних економічних інтересів», «економічні інтереси держави в галузі митної справи» хоч і характеризується певною синонімічною схожістю, проте володіє різним характером прояву їх сутності на практиці. Таким чином, процес задоволення митних інтересів повинен включати в себе врахування митних інтересів держави, суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, міжнародних інституцій та інших держав – учасників міждержавних торгівельних взаємодій.

Таким чином, митна безпека України є не чим іншим, як станом захищеності національних інтересів України в митній сфері, рівень якої за умов впливу суб'єктивних та об'єктивних, внутрішніх та зовнішніх ризиків і загроз уможлиблює:

1) переміщення громадян, товарів та транспортних засобів через митний кордон держави;

2) здійснення митно-тарифного регулювання процесів встановлення, акумулювання та сплати мита та митних платежів;

3) проведення процедур митного контролю та митного оформлення з дотриманням положень національного та міжнародного митного права, міжнародних конвенцій та угод;

4) реалізації системи заходів щодо здійснення заходів протидії контрабанді товарів та порушенню митних правил, виконанні інших завдань, які покладаються на митні органи держави.

Таким чином, ключовим завданням досягнення митної безпеки є забезпечення захисту митних інтересів держави, населення та навколишнього середовища від внутрішніх і зовнішніх загроз, які можуть виникати в процесі переміщення через митний кордон держави та здійснення зовнішньоекономічної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Franklin D. Roosevelt: A Resource Guide. URL: <http://www.loc.gov/rr/program/bib/presidents/fdroosevelt/index.html>

2. Шевчук С. В. Аналіз теоретико-методологічних підходів визначення поняття «митні інтереси». *Економіка та держава*. 2018. № 10. С. 42-48

3. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.